

Закон і обов'язок

№ 36 / 3494

СЕРЕДА, 30 ГРУДНЯ 2020 РОКУ

zio@kvs.gov.ua

Шановні колеги, працівники Державної кримінально-виконавчої служби України!

У 2020 році у нас було багато роботи з реформування системи і багато викликів. Завдяки вашому професіоналізму і високій працездатності ми впералися і досягли значних результатів.

Попереду свята і я рада привітати велику команду ДКВС з Новим роком та Різдвом Христовим!

Щиро бажаю нашому колективу святкового настрою та веселих свят у родинному колі! У Новому році: міцного здоров'я вам та вашим близьким, миру та процвітання Україні!

З Новим роком та Різдвом Христовим!

З повагою та найкращими побажаннями

Олена ВИСОЦЬКА,
заступник Міністра юстиції України

*Бажаємо новорічної радості
і непередбачуваного дива, гарівної історії
і яскравих, веселих моментів. Нехай Новий
рік подарує світлу надію і великі сили, виконає
всі добрі бажання і принесе щастя у ваш дім.*

*Різдво і Новий рік для кожного з нас –
це казкові свята з дитинства, час, коли
кожен з нас мріє, планує і вірить в диво!
Бажаємо у новому році здійснення ваших
бажань і мрій, миру нашій країні і міцного
здоров'я в наших родинах.*

*Бажаємо всім щирої любові,
справожнього щастя та міцного здоров'я.
Нехай у ваших оселях панує мир та
злагода, а ваші мрії здійснюються.*

■ TET-A-TET

Денис МАЛЮСЬКА:

«Час простих реформ в Україні закінчився»

ЯКЩО ДЛЯ ШИРОКОГО ЗАГАЛУ МІНІСТР ЮСТИЦІЇ ДЕНИС МАЛЮСЬКА РОЗПОЧАВСЯ З ВІДОМОГО ФОТО, ДЕ ВІН ЧИТАЄ КНИГУ, СТОЯЧИ НА РУКАХ ВНИЗ ГОЛОВОЮ У ВЛАСНОМУ КАБІНЕТІ, ТО ДЛЯ «ЮРИДИЧНОЇ ГАЗЕТИ» ЗНАЙОМСТВО З НИМ ВІДБУЛОСЯ ЗНАЧНО РАНІШЕ — НАПРИКІНЦІ СІЧНЯ 2004 Р. ТОДІ У НАШОМУ ВИДАННІ ВИЙШЛА ЙОГО СТАТТЯ ПРО ДОКАЗУВАННЯ У СПРАВАХ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ ВНАСЛІДОК ДТП. ЧЕРЕЗ 16 РОКІВ МИ СИДИМО В ЙОГО КАБІНЕТІ, ПІДБИВАЄМО ПІДСУМКИ РОБОТИ МІН'ЮСТУ ЗА ЦЕЙ НЕПРОСТИЙ РІК ТА НАМАГАЄМОСЬ ЗРОЗУМІТИ, ЯК ЙОМУ ВДАЄТЬСЯ ПРОХОДИТИ МІЖ КРАПЕЛЬ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО ДОЩУ.

– Закінчується непростий для України рік. Однак можна визнати, що багато чого за цей рік вдалося досягти. Які революційні зміни відбулися протягом 2020 р. в Мін'юсті? Що планували, але не встигли реалізувати?

– У нас є два важливі напрями, де насправді відбуваються великі зміни. Перший – у сфері виконання кримінальних покарань, де змінюються вся філософія, принципи, основи. Неозброєним оком видно, що протягом року було багато комунікацій з цього приводу. Це

й пілотні проекти щодо впровадження платних камер у СІЗО, і ремонти, продаж в'язниць, їх оптимізація. Але це те, що на поверхні. Насправді все глибше. Ми намагаємось змінити фокус системи з покарання та ізоляції людини на її виправлення. І це, по суті, за декілька років змінить цю систему відсотків на 90.

Другий – цифровізація та реєстри. Ми зіткнулись з тим, що ще на початку створення таких реєстрів були допущені помилки в їхній архітектурі. Зараз ці помилки дались взнаки, і більшість користувачів знають, що

протягом цього року працювати з багатьма нашими реєстрами було складно. Ми працювали над одним софтом, але паралельно виникали проблеми з іншим. Ми, врешті-решт, повністю замінили ЄДР, і до кінця року, сподіваюсь, доведемо до належного стану ДРАЦС та АСВП. По суті, це відкриває шлях спочатку до часткової, а згодом і до повної автоматизації процесів. Це великий шлях, який приведе до глобальної зміни роботи.

– Ви відчуваєте опір системи?

– Умисного опору немає. Є звичайна бюрократія, яка й призводить до того, що ми чимало не встигаємо з того, що планували. Наприклад, щодо продажу в'язниць, який ми планували розпочати ще влітку, але тільки зараз фінальний пакет документів знаходиться у Фонді держмайна. Після його позитивної відповіді, сподіваюсь, ми нарешті зможемо розпочати аукціони. Але все це, повторюся, мало розпочатись значно раніше.

Закінчення на 4-5-й стор.

#ДОСЯГНЕННЯМЮ2020

Наші досягнення у 2020-му!

ПОПРИ НЕПРОСТИЙ ДЛЯ ВСІЄЇ КРАЇНИ 2020 РІК, МІНІСТЕРСТВУ ЮСТИЦІЇ ЗА 12 МІСЯЦІВ ВДАЛОСЯ ДОСЯГТИ ЧИМАЛОГО. ЗОКРЕМА, У ПЕНІТЕНЦІАРНІЙ СИСТЕМІ.

Так, цьогоріч було впроваджено та наповнено Єдиний реєстр осіб, узятих під варту та засуджених. Наразі до Реєстру підключено 92 установи, навчено 551 співробітник, внесено 53 584 реєстраційні картки.

Крім того, було запроваджено експериментальний проект платної послуги з надання поліпшених побутових умов у СІЗО. Наразі до проекту вже долучилось 22 слідчі ізолятори, за користування платними камерами в яких вже сплачено понад 1,9 млн грн. За рахунок цих коштів було відремонтовано 25 безкоштовних камер на 162 місця.

До того ж, протягом 2020-го року було розпочато «великий розпродаж в'язниць», законсервовано 12 установ виконання покарань, що дозволить оптимізувати видатки та залучити їх для будівництва нових слідчих ізоляторів, а також запроваджено систему рейтингування (оцінки ефективності) в'язниць.

«Чинний підхід до управління установами виконання покарань не є системним, а переважно орієнтований на реагування, коли «щось трапляється» в окремих установах. Це призводить до прийняття «епізодичних» управлінських рішень, замість регулярних системних рішень, які засновані на чітких показниках. Новий же механізм комплексної оцінки успішності установ складається з інструментів оцінки та цифрової аналітичної карти виправних колоній та СІЗО. Цей інструментарій допоможе Міністерству юстиції регулярно відстежувати прогрес установ виконан-

1 У межах запровадженого проекту «Платні камери в СІЗО» за користування платними камерами в 22 СІЗО вже сплачено понад 1,9 млн грн. (за рахунок чого відремонтовано 25 безкоштовних камер на 162 місця)

2 Законсервовано 12 установ виконання покарань, що дозволить оптимізувати видатки та залучити їх для будівництва нових слідчих ізоляторів

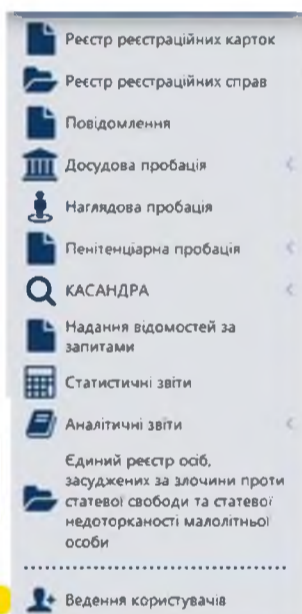
3 Впроваджується механізм комплексної оцінки успішності (ефективності управління) установ виконання покарань за певними критеріями оцінки, розробляється інтерактивна карта установ виконання покарань

4 Не допущено масове поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, у місцях попереднього ув'язнення та установах виконання покарань

5 Внесено зміни до нормативно-правових актів, якими розширено перелік дозволених предметів та продуктів харчування

Засуджені можуть зберігати при собі:

6 Створено можливість доступу засуджених до глобальної мережі Інтернет. У користуванні засуджених знаходиться 1105 планшетів, 99 установ підключено до мережі WI-FI

7 Впроваджено та наповнено Єдиний реєстр засуджених та осіб, узятих під варту, до якого підключено 92 установи, навчено 551 співробітник, внесено 53584 реєстраційні картки до Реєстру

8 Розпочато великий «розпродаж в'язниць» – підготовлено пакет документів для продажу Ірпінського виправного центру №132

9 Підвищено мотивацію до праці молодшому офіцерському складу установ виконання покарань (за рахунок скорочень підвищено мінімальну винагороду до 9 тисяч гривень)

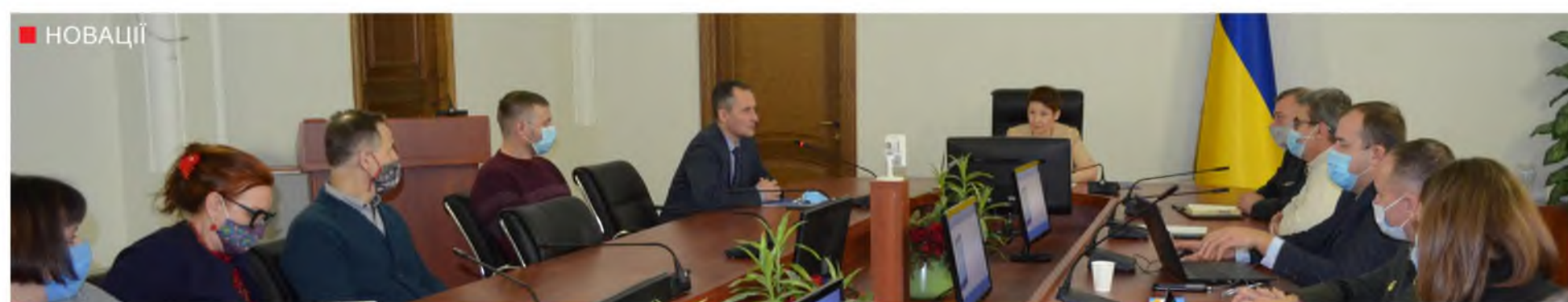
10 Налагоджено постачання в установи виконання покарань якісних продуктів харчування

ня покарань у таких сферах діяльності, як фінанси, кадрове забезпечення, безпека/режим, соціально-виховна робо-

та, матеріальні умови тримання, права людини, охорона здоров'я, державне підприємство установи виконання по-

карань», – зазначає заступниця Міністра юстиції Олена Висоцька.

www.minjust.gov.ua

«FREE LIFE» – для засуджених

ЦИМИ ДНЯМИ ВІДБУЛАСЯ ПРЕЗЕНТАЦІЯ ТЕСТОВОЇ ВЕРСІЇ ЕЛЕКТРОННОГО ДОДАТКУ ДЛЯ ЗАСУДЖЕНИХ «FREE LIFE», ЩО ОБ'ЄДНУЄ В ЄДИНОМУ ЕЛЕКТРОННОМУ ПРОСТОРІ ІНФОРМАЦІЮ ТА ДОСТУП ДО ВСІХ ПОСЛУГ (МЕДИЧНИХ, СОЦІАЛЬНИХ, ПРАВОВИХ, ОСВІТНИХ), ЯКІ НАДАЄ ДЕРЖАВА ТА ГРОМАДСЬКИЙ СЕКТОР ЗАСУДЖЕНИМ ТА ЗВІЛЬНЕНИМ.

Додаток є результатом співпраці Департаменту з питань виконання кримінальних покарань, благодійних організацій «FREE ZONE», «Благодійний фонд «Заради життя» та за підтримки Інституту міжнародного співробітництва Німецької асоціації народних університетів (DVV International) в Україні.

Додаток розроблений з урахуванням узагальнених потреб засуджених і спрямований на максимальне спрощення та прискорення взаємодії людини з

суб'єктами соціального патронажу, налагодження ефективної комунікації та підтримки засуджених. Додаток матиме десктопну, планшетну та мобільну версії.

Заступниця начальника Департаменту Наталія Рибалка подякувала партнерам за співпрацю та забезпечення належного рівня якості надання соціальних послуг засудженим та ув'язненим. Наталія Олегівна вручила подяку Міністерства юстиції Укра-

їни голові правління БО «FREE ZOONE» Олексію Загребельному і відзначила, що в сучасних умовах інформатизації суспільства та розвитку цифрових технологій, актуалізується використання електронних ресурсів, сервісів, що допоможуть виконувати ресоціалізаційну роботу із засудженими та особами, узятими під варту.

На цей час електронний додаток працює у тестовому режимі, а після врегулювання технічних питань планується його розміщення в App Store та Google Play Market для безплатного користування.

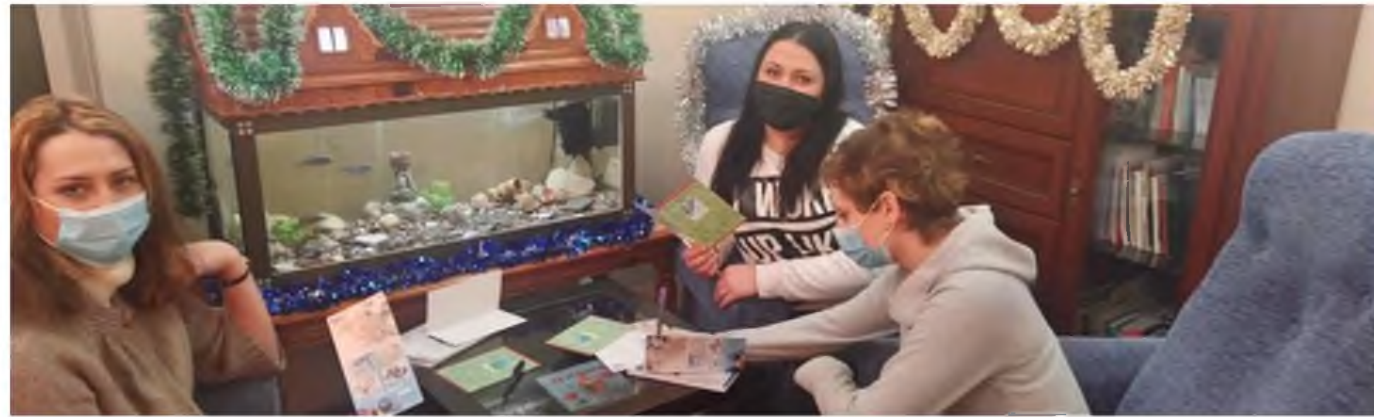
Презентація відбулася за участі: керівництва Департаменту; державної установи «Центр пробації»; Міністерства соціальної політики України; Глобального Фонду по боротьбі з ВІЛ, туберкульозом та малярією; Благодійного фонду «Заради життя»; Інституту міжнародного співробітництва Німецької асоціації народних університетів (DVV International) в Україні.

■ БЛАГА СПРАВА

Творімо добро!

За ініціативи заступника Міністра юстиції України Олени Висоцької, жінкам, які утримуються в державній установі «Київський слідчий ізолятор», надана можливість привітати власних дітей до Дня Святого Миколая.

Діти завжди потребують особливої уваги, особливо від мам. Перебування в слідчому ізоляторі для деяких жінок не стало завадою у створенні святкової атмосфери для своїх дітей. Отож, за сприяння заступника Міністра юстиції України Олени Висоцької та громадської організації «Союз «Золотий Вік України», які передали солодоці, ТОВ «Мистецтво» і видавничий дім «Артек» – дитячу літературу, подарунки від мам, які утримуються в Київському слідчому ізоляторі, отримали 13 дітей. Це стало справжнім святом для них, чарівним і несподіваним, а для жінок такий захід позитивно вплинув на їх морально-психологічний стан.

■ ВІДЛУННЯ СВЯТА

Важлива місія – допомагати дітям

У КРЕМЕНЧУЦЬКІЙ ВИХОВНІЙ КОЛОНІЇ ВІДБУЛОСЬ СВЯТКУВАННЯ СВЯТОГО МИКОЛАЯ – ОСОБЛИВОГО СВЯТА, ЯКЕ З НЕТЕРПІННЯМ ЧЕКАЮТЬ УСІ ДІТИ, АДЖЕ ВОНО СИМВОЛІЗУЄ ВТІЛЕННЯ МРІЙ ТА ВІРУ В ДИВА.

День видався насиченим веселих посмішок, радості та позитивних емоцій. На гостині до вихованців завітали голова та члени спостережної комісії Кременчуцької міської ради. У святково при-

браній залі для юнаків організували конкурс-розважальну програму «У пошуках подарунків від Святого Миколая». Юнаки проявили винахідливість, наполегливість та креативність. Жартували, грали, писали листа

Святому Миколаю. Перевтілюючись у казкових героїв, розкривали свої акторські здібності, побачили Коцю, Бабу Ягу, листоношу та інших.

Особливим вдалось свято Миколая для п'ятьох вихованців установи, які в святковій обстановці отримали паспорт громадянина України. Святково прикрашена ялинка, зроблені своїми руками сніжинки, чисельні подарунки створили атмосферу казковості.

Яскраві враження та емоції у теплій доброзичливій компанії – це саме те, що отримали усі присутні в залі. Чимало подарунків Миколай приніс для вихованців, це: солодоці, фрукти, теплі шкарпетки, гігієнічні набори та канцелярське приладдя. Гості побажали хлопцям благодаті, добробуту, гарного настрою. Юнаки відчували, що Святий Миколай пам'ятає про них і своїм добром і милосердям здійснює важливу місію – допомагає дітям, які схибили на життєвому шляху відновити життя у громаді.

Наш кор.

■ ФОТОФАКТ

У рамках проекту, що передбачає залучення зіркових особистостей з метою ресоціалізації та мотивування підлітків до реалізації життя без порушень закону, до підлітків, які перебувають в установах виконання покарань, звернулись народні депутати України Святослав Юраш і Жан Беленюк.

У своїх відеозверненнях вони привітали юнаків з наступаючими новорічними святами, а також сказали слова, які мотивують і надихають неповнолітніх робити висновки зі скоєного та в подальшому приймати правильні рішення.

У майбутньому Святослав Юраш і Жан Беленюк планують особисто відвідати установи виконання покарань і поспілкуватися з неповнолітніми, які перебувають в цих установах.

■ НОВИНИ З УСТАНОВ

У Кропивницькій виправній колонії № 6, під керівництвом першого заступника начальника установи Сергія Романюка проведено нараду за підсумками діяльності відділу охорони у 2020 році із залученням старшого та середнього начальницького складу та рядового і молодшого начскладу, де було розглянуто питання якості несення служби персоналом та дисципліни.

Засуджені відділення господарського обслуговування Миколаївського слідчого ізолятора взяли участь у онлайн-заході, який був організований та проведений громадською організацією «Пенітенціарна ініціатива». У його рамках було проведено відеолекції «Курси життєвих навичок» для засуджених, які готуються до звільнення.

У Північній виправній колонії №90 проведено спільні теоретичні і практичні навчання з протипожежного захисту із представниками 20-ї державної пожежно-рятувальної частини Головного управління ДСНС у Херсонській області. Під час гасіння та перевірки дій у разі виникнення пожежі на території установи було відпрацьовано злагодженість дій особового складу установи та бойового розрахунку пожежної команди.

Керівник Миколаївської обласної прокуратури Денис Фальченко відвідав Миколаївський слідчий ізолятор, перевірів умови тримання осіб, узятих під варту та засуджених, а також звернув увагу на стан вжитих персоналом заходів щодо унеможливлення поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19.

Задля комплектування вакантних посад середнього та молодшого начальницького складу Снігурівської виправної колонії №5, виконуючий обов'язки начальника відділу по роботі з персоналом Олексій Козьолкін здійснив зустріч із начальником відділу взаємодії з роботодавцями Снігурівської філії Миколаївського обласного центру зайнятості Світланою Івановою.

Профспілковий комітет Софіївської виправної колонії № 45, за сприяння Регіональної профспілки Південно-Східного МРУ, привітав персонал установи з наступаючими новорічними святами. Працівникам та їх дітям вручили солодоці.

У Криворізькій установі виконання покарань №3 проведено черговий етап циклу онлайн екскурсій музеями України та світу для засуджених відділення СПС г/о.

У Бердянській виправній колонії №77 проведено ремонт коридору та камери дільниці СІЗО. Зокрема: відремонтовано каналізацію, меблі, замінено розетки, проведено шпаклювання стін та стелі, фарбування. Проведено технічне обслуговування замків на дверях камери.

Задля сприяння правової обізнаності засуджених у Софіївській виправній колонії №45 проведено онлайн консультування з надання безоплатної правової допомоги засудженим.

Синельниківську виправну колонію № 94 відвідали представники благодійної організації «Благодійний Фонд «Українсько-Єврейський Общинний Центр «Шатер Авраама», які надали благодійну допомогу у вигляді телевізора Smart TV.

У Покровському виправному центрі №79 відбулося вручення сертифікату засудженій А. за активну участь у творчому конкурсі та виставці «Мистецтво крізь мури». За результатами огляду-конкурсу в установі «Вироби своїми руками» її робота (вишивка нитками) була надіслана для участі у виставці творчих робіт.

У Миколаївській виправній колонії № 50 в рамках школи психолого-педагогічної майстерності із працівниками відділу соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими, та дотриманням карантинних вимог, проведено додатково інформаційно-профілактичне лекційне заняття на тему: «Профілактика ВІЛ/СНІД в установах виконання покарань».

«Час простих реформ в Україні»

Закінчення.
Початок на 1-й стор.

Є й інші перепони. У нас є два флагманських законопроекти, один з яких, як я вже зазначав, змінює систему кримінальних покарань. Він проходить процедуру узгодження у різноманітних інстанціях, і сподіваюсь, що незабаром ми його відправимо у Верховну Раду. Другий законопроект — по нотаріату. Він величезний і багато що змінює в цій системі. Ми планували зробити це ще півроку тому, але через різноманітні погодження подача законопроекту затягнулася. Багатьом нашим планам завадив коронавірус — під час пандемії міністерство мало утримувати ситуацію, а не йти на якісь кардинальні зміни.

— **Критика дій влади не вичуває, проте роботу Мін'юсту в 2020 р. оцінюють як успішну. В чому секрет такої підтримки? В результативності? Чи працюють нестандартні комунікації?**

— Щодо нестандартних комунікацій, то все зроблено руками нашого профільного управління. Жодних особистих або тінювих піарників у нас немає. А щодо підтримки, то моє пояснення наступне: у нас є результати, які можна спостерігати в динаміці. Ми повністю відкриті. Нас фактично немає за що бити. Ми не беремо хабарі (хоча це можна сказати не тільки про наше міністерство), але головний секрет (якщо це взагалі секрет) — ми пояснюємо кожному, чому робимо так чи інакше і чого намагаємось досягти в результаті своїх дій. Так, на нас замикається безліч великих конфліктів, інтересів дуже впливових людей. Але ми чітко усім пояснюємо правила поведінки, межі нашої дискреції і жодних відхилень від них не допускаємо. Для будь-кого — політиків, бізнесменів, олігархів... Тому ми не можемо бути серйозним подразником для будь-якого впливу, в т. ч. медійного. Але це моє пояснення. Можливо, все набагато простіше...

— **Не важко «йти між крапель дощу», адже зрештою можна потрапити під зливу, яка змиє все?**

— Все приходить з часом. Спочатку, коли ми починали, було важко, зараз — ні.

— **Тема рейдерства продовжує хвилювати суспільство. Багато що зроблено, але юристи кажуть, що антирейдерські практики не працюють. Які ще кроки залишилися здійснити, щоб сказати, що рейдерство в Україні подолано?**

— Як на мене, все впирається у те, що ми розуміємо під «рейдерством». Ще Декарт казав: «Дайте визначення словам, і половина суперечок зникнуть». Кожен, хто зараз заявляє про рей-

дерство, його зростання або зменшення, тримає в голові якусь власну дефініцію цього терміну. Той же Opendatabot, яким найчастіше користуються медіа, є лише аналізом кримінальних проваджень за кількома статтями Кримінального кодексу. Але які причини цього? Можливо, правоохоронці почали краще реагувати на заяви про злочин? Можливо, дійсно фізичних захоплень стало більше? Але всі ці явища жодним чином не стосуються Міністерства юстиції.

У контексті рейдерства перше й ключове завдання, яке постало переді мною, коли я став міністром, — припинити те, що раніше відбувалося масово — безпідставне та нахабне відбирання у людей права власності та корпоративних прав особами, які не мають жодного стосунку до таких об'єктів. Подібних кейсів було безліч. І це те, що ми більш-менш можемо владнати. Такого рейдерства зараз практично не існує, воно зникло як явище. Сьогодні є різноманітні старі (або нові) корпоративні спори, але все це в моєму розумінні вкладається у термін «корпоративний конфлікт», а не «рейдерство». Випадків, коли хтось «наїхав» на бізнес, відібрав власність шляхом безпідставного внесення інформації у реєстр, — цього вже давно немає. Ми про це повідомляли. Офіс протидії рейдерству зараз бореться не стільки з рейдерством, скільки з можливістю його відродження. Зараз рейдерство фактично втратило економічний сенс, бо немає сенсу вкладати гроші у захоплення нерухомості чи корпоративних прав, якщо ми можемо з цим дуже швидко впоратись і повернути все справжньому власнику.

Але, як я вже казав, корпоративні конфлікти залишилися. Там, де є бодай якісь (хоча б сумнівні) юридичні підстави, є різна оцінка документів на право власності. Тут окремі незаконні реєстраційні дії все ще трапляються. Більшість таких дій цементуються забезпечувальними ухвалами суддів, і тут ми втрачаємо важелі впливу. Але подібні забезпечення не виникають на рівному місці — реально у когось є якісь права, реально інтереси заявників якимось чином порушені, і це, як правило, реальні судові спори.

— **25 років триває судова реформа, і весь цей час, на думку суспільства, невдало. Довіра до суддів в Україні залишає бажати кращого. Що можна було б зробити з боку Мін'юсту для її відновлення?**

— Взагалі будь-який процес чи інституція не залишаються сталими, незмінними. Змінюється все, в т. ч. й судова система. Це еволюційні зміни. Чому в Україні на якомусь етапі ці зміни назвали «судовою реформою», і це створило наступне кліше: «Судова реформа надто

затягнулася». А насправді це просто еволюційні зміни, які притаманні будь-якій сфері: Адміністрації (віднедавна Офісу) Президента, Кабміну, парламенту, правоохоронним органам тощо. Тому в цьому розумінні «судова реформа» не закінчиться ніколи. Можна хіба що за показниками ефективності на певних етапах відслідковувати її еволюцію.

Але зараз цілком очевидно, що судова система працює не в повну міру. Як з об'єктивних, так і з суб'єктивних причин. У ній багато що можна робити. Мін'юст намагається допомагати, коли в цьому є потреба, але нагадаю, у нашому функціоналі немає завдання займатися судовою реформою чи впровадженням змін у судовій системі. Ми не є головним двигуном у цій історії. Але, звичайно, допомагаємо. Особливо в частині співпраці з МВФ, де уряд бере на себе вагомий зобов'язання.

— **Перейдемо до більш складної кризи — конституційної. Юристи, яких ми запитували, вважають, що «вже немає з ким про що говорити. Криза не конституційна, вона системна, глибока та всеохоплююча». Що міністр юстиції України може їм відповісти?**

— Залежить від того, наскільки глибоко ми хочемо проаналізувати ситуацію. Якщо для прикладу взяти художню літературу, то вона уся, як правило, зводиться до двох метасюжетів: «незнайомиць приїжджає у місто» або «герой іде у подорож». Будь-яка криза, політична чи юридична, теж зводиться до кількох метасюжетів. І останні кризи в судовій владі зводяться до одного і того ж сценарію: у фокусі уваги публіки/ медіа опиняється суб'єкт, якого всі підозрюють у корупції, але він має високий ступінь захисту на рівні закону. Це типовий юридичний сюжет — з ОАСК, ВРП, Конституційним Судом. І подібні персонажі тягнуть униз репутацію усіх вказаних судових інституцій.

Сюжет один і той самий, але лінійного виходу з нього немає. Всюди потрібні якісь обхідні маневри: або зміни до Конституції, законодавства, або еволюційні — чекати, коли спливе строк повноважень «токсичного» персонажа, або комунікаційним шляхом доводити його до думки про добровільну відставку. Способи є, варіанти також. Але проблема насправді нікуди не зникне, адже ми вибудували навколо суддів фортецю з величезними мурами, не подумавши заздалегідь про те, хто в цій фортеці сидить.

— **ЄСПЛ приєднав позов Нідерландів щодо збиття МН17 до великої справи України проти РФ. Це стратегічне рішення чи тактичне з огляду на отримання доступу до справи МН17?**

— Певний доступ мають прокуратура та МЗС, але саме це рішення не є ані стратегічним, ані тактичним. Воно процедурне. Європейським судом воно прийняте самостійно, за його власною ініціативою, бо там вважають, що їм так зручніше. Щодо України, то це трохи затягує наш великий процес проти Росії, бо основна частина, яка не стосувалась МН17, знаходиться на більш пізніх стадіях розгляду. Але з іншого боку, це добре, бо вірогідність одночасної відмови і нам, і голландцям мізерна. У мене практично немає сумнівів, що ми маємо величезні шанси виграти цей процес. Питання лише у часі. Але треба усвідомлювати, що вірогідна перемога не призведе до автоматичного повернення окупованих територій.

— **Як Мін'юст планує врегулювати проблему невиконання та надмірно тривалого виконання рішень ЄСПЛ? І чи доречним є витрачання державою значних бюджетних коштів на представництво своїх інтересів у таких справах?**

— Насправді значних коштів на представництво у ЄСПЛ ми не витрачаємо. Значні кошти йдуть на захист інтересів держави в міжнародних арбітражах, на захист від іноземних компаній, які намагаються стягнути з України компенсації. По ЄСПЛ витрати незначні. У нас є досить непогана внутрішня експертиза, завдяки якій ми досить непогано захищаємось. Ми маємо захищатись тому, що, за великим рахунком, у грошовому вимірі мова йде про справи не «громадянин проти держави», а «громадянин проти решти громадян (платників податків)». Адже компенсації, врешті-решт, виплачуються з держбюджету. Якщо ми не будемо активно захищати інтереси держави, значить, ми не будемо захищати інтереси платників податків. Тому там, де держава безумовно неправа, ми намагаємось якомога швидше врегулювати справи, а там, де є сумніви, використовуємо усі наявні процедури та інструменти. Повторюся, це не надто дорого, і до того, ж є правильним з точки зору виконання наших функцій.

Щодо проблеми невиконання рішень ЄСПЛ, то вона завжди була і, як на мене, буде існувати. Не в останню чергу це пов'язано з тим, що текст Конвенції «живий», нові тлумачення її положень з'являються регулярно. Під час ратифікації Конвенції жодна з країн повністю не розуміла, що ж, врешті-решт, з цього вийде, які висновки зробить Європейський суд на тому чи іншому етапі. Тому висновки і нові тлумачення Конвенції будуть виникати завжди. Ми за цим не встигаємо. Питання лише в ступені цього невстигання і розмірі прострочених

компенсацій. Зараз вони величезні. Мова йде про мільярди гривень, і це проблематично.

По більшості справ ми впираємось саме в питання грошей: або їх немає в Держбюджеті, щоб виплатити компенсацію, або немає, щоб запровадити системи чи гарантії, яких вимагає Європейська конвенція. Там, де гроші не потрібні, ми або вже виконали рішення, або відправили у парламент відповідні законопроекти і очікуємо досить швидкого їх опрацювання і прийняття, щоб швидко забезпечити виконання норм Конвенції.

Парламентські слухання з цього приводу, які мали відбутися у листопаді, відклали через COVID-19, але у нас є погоджена Стратегія, яку ми відправили у Ряду Європи, є проєкт плану дій (на погодженні у КМУ) щодо імплементації найбільшої проблеми по ЄСПЛ — невиконання судових рішень. Ця проблема величезна, комплексна, вона стосується ледь не половини міністерств і безлічі різноманітних процесів функціонування держави. Але таких напрямів реально багато, і ми цим займаємось. Єдине, що хочу сказати не з бажання виправдати Україну, а констатуючи факт: чимало європейських країн мають схожі проблеми з Конвенцією, усі знаходяться на шляху її повноцінного впровадження.

— Закон про компенсаційні заходи (проект, пов'язаний з ЄСПЛ, рішеннями проти України) парламентарі можуть і не підтримати....

— Так, звичайно. Ми взагалі не маємо впевненості по жодній нашій великій ініціативі, що вона буде повністю підтримана ВРУ. Прості реформи, які подобаються електорату і не створюють репутаційних ризиків для тих, хто ці реформи запроваджує, в Україні закінчилися. Залишились складні реформи, які не задовольняють якусь частину соціуму. Вони потребують створення балансу, тож ми дивимось на усі переваги та недоліки. Якщо перші істотно переважають, реформу слід рухати. Але при цьому певна кількість недоліків все одно завжди залишатиметься. Як їх уникнути — складне питання, і відповідь на нього не завжди у наших руках. Тому ми протягом минулого року були сфокусовані на підзаконних актах. 90% того, що зроблено — на рівні наказів Міністерства юстиції або постанов Кабміну.

— У зв'язку з цим, які КРІ Ви ставите перед собою на наступний рік? Є плани щодо «п'ятирічки за два роки»?

— Плани є, але, по суті, це імплементація всього того, що ми розпочали у 2020 р. Це розподіл в'язниць — маємо його продовжити. Скільки ми їх продамо — питання в розподілі коштів, скільки з них ми зможемо залишити в системі.

Ми хочемо змінити систему покарань, та великою мірою це залежить від парламенту. Ми хочемо розпочати будівництво нових сучасних СІЗО (вже готується проєктна документація), і дуже сподіваюсь, що наступного року вже розпочнемо процес будівництва. Ми хочемо максимально автоматизувати виконавче провадження, і щоб уже взимку окремі процеси почали виконуватись на рівні програмного забезпечення. Алгоритм цього вже розроблений.

Цього року не вдалося запустити автоматизований арешт рахунків, тому що тільки 4 банки приєдналися до цієї системи. Наступного року ми хочемо, щоб це зробили всі банки. Також готовий законопроект щодо нотаріальної реформи (зареєструємо його в грудні). Окрім того, хочемо автоматизувати декілька реєстраційних операцій — це вже можливо, адже ЄДР повністю замінений. Попередній ЄДР працював більш-менш нормально, але з огляду на технічні причини його неможливо було оновлювати чи змінювати. З новим ЄДР це можливо, і потенційні можливості величезні. Нагадаю, новий реєстр не могли запустити 9 років, а нам, хоч і з великими труднощами та навіть скандалами, це вдалося. Зізнаюсь, це дороге коштувало, насамперед, нервовій системі тих, хто його запускав у роботу.

Також у нас є великий напрям роботи по меморандуму з МВФ. Цього року найгучнішим став банківський закон, відомий як «антиколомойський», де величезний юридичний блок, який ми супроводжували. Зараз на порядку денному законопроект про НАБУ — він уже у парламенті. Також будемо допомагати Офісу Президента щодо законопроекту про судову реформу.

Насправді планів дуже багато, і в принципі, якихось істотних мегаперешкод для їх втілення я не бачу. З іншого боку, чогось нового і проривного вже не буде. Презентація проєктів була цього року, а в 2021 р. почнеться їх рутинне виконання. Це теж яскраво, гарно, приємно. Я, до речі, нещодавно переглянув відео, яке викладав у Facebook на початку року, і з приємністю констатував, що все, що намічав тоді і обіцяв, або завершено, або знаходиться на фінальних стадіях.

— Нещодавно виник черговий скандал з угорцями, що з'явився на тлі «мовного закону», який, у свою чергу, рік тому Венеціанська комісія рекомендувала доопрацювати. Дуже просте запитання: чи потрібно Україні прислухатися до її рекомендацій та висновків?

— Дослухатись завжди потрібно. До хорошого лікаря, вчителя чи того ж юриста завжди треба дослухатись. У Венеціанській комісії працюють хороші юристи.

Мені здається, що проблема угорців не в питаннях мови. «Угорська історія» українського Закарпаття чимось нагадує ранню «російську історію» українського Криму. Принаймні, зараз. Основоположники комунізму не дарма казали, що економіка — це базис, а решта — надбудова. Якщо ми будемо занедбувати Закарпаття, як свого часу занедбали Крим, роками не вирішуючи там системні проблеми, то можемо втратити і його. Крим відчував себе відірваним, тому там так легко (окрім застосування сили та збройних формувань) вдалося маніпулювати свідомістю місцевих жителів. Так, Будапешт зараз поводить себе набагато більш цивілізовано, ніж Москва, але...

Насправді питання не в забороні мови чи якихось інших ідеологічних проблемах. Воно в тому, що місцеве населення бачить стандарти життя в сусідній Угорщині і порівнює їх з українськими. Порівняння, звичайно, не на нашу користь. Тому слід створювати і впроваджувати державні програми з розвитку регіону, ще більше інтегрувати Закарпаття. Що, власне, треба було свого часу робити і з Кримом.

— Назвіть три головні правила роботи успішного міністра.

— Їх значно більше, ніж три. Але головні: а) не брехати; б) вміти говорити «ні», пояснюючи при цьому своє рішення; в) фокусуватись на результаті.

— Найкраща порада, яку Ви коли-небудь отримували.

— Окрім маминої «надягай шапку», чимало корисних порад отримав на початку політичної кар'єри. Наприклад, пригадується експрем'єр-міністр Олексій Гончарук, який порадив робити Мін'юст незалежною авторитетною інституцією, яку б визнавали на міжнародній арені, як це було з НБУ. Мені здається, порада правильна, і саме це я й намагаюсь зробити.

— Латинське слово «юстиція» має кілька варіантів перекладу українською. Яка назва вашого міністерства була б вам більше до вподоби: Міністерство законності? Правосуддя? Справедливості?

— Наше міністерство — єдине, яке назване на честь богині. Можна було б назвати його й на честь богині любові Афродіти, адже ми і шлюби реєструємо. Це жарт, звичайно, але зараз Міністерство юстиції, як і усі інші, штучно утворене. Тобто держава взяла на себе певну частину функцій і передала довільно обрану їх частину окремому міністерству. Який логічний зв'язок між в'язницями і системою електронних реєстрів? Але усі вони у нас. Зрештою, років за 10 величезний реєстраційний функціонал можна передати програмному забезпеченню, а ув'язнення, виховання чи ресоціалізацію ув'язнених —

іншому органу влади. Тобто в довгостроковому плануванні Міністерства юстиції немає. І як воно називається зараз, не має жодного значення. Донедавна, до речі, у зв'язку із згадкою міністра воно було в Конституції, а зараз його і там немає. Відповідно, немає й великих бюрократичних перепон щодо зміни найменування.

— Якщо за 10 років штучний інтелект замінить Мін'юст, якою Ви бачите свою подальшу кар'єру?

— Багато років мріяв стати вчителем зарубіжної літератури, але дружина сказала, що вчительської зарплати не вистачить. Потім намагався вмовити її після звільнення створити спільний новинний YouTube-канал. Вона каже, що ніхто нас слухати і дивитись не буде. Я жартома запропонував робити це топлес і отримав зауваження, що топлес я навряд чи кого зацікавлю. Таким чином, варіантів у нас майже не залишилось, тому поки будемо залишатись на державній службі.

— Наскільки важко пройти шлях від міністра, який стоїть на голові, до міністра, якого вважають одним з небагатьох, хто з головою? Це ж така собі медійна еволюція...

— Одне з головних правил сторітелінга — розповідай про себе сам, інакше про тебе почнуть розповідати інші і відповідно формувати твій публічний образ. Можливо, проблема окремих моїх колег (теперішніх і попередніх) у тому, що чимало з них були і є далеко не поганими людьми, але про них розповідали інші, і дуже часто у інших була своя мотивація зосередитись на одному і не помічати іншого. Тому я сам з великою охотою викладаю те, що бачу, і те, що знаю. Можливо, до мене немає особливих претензій, тому що я розумію, що живу в світі, де все відкрито. До того ж, відкритість насправді допомагає. Наприклад, бажання знищити мене медійно відпадає, адже що зі мною можна зробити, якщо я вже на голові стояв? Мені це норм, мене це влаштовує.

— Як, до речі, Вам працюється з вашими афродитами з татуюваннями (у заступниць міністра Олени Вищоцької та Валерії Коломієць вони є — Ред.)?

— Прекрасно працюється. Вони чудові жінки та професіонали. Я взагалі задоволений роботою всієї нашої команди. Всі наші перемоги — це спільна праця усіх. Моя робота — мати візію, вчасно її донести, а далі захищати свою команду від якогось впливу чи тиску, щоб він не надто заважав. Балансувати між крапельками — це моя робота. Забезпечити їм умови для роботи — моя робота. А далі все буде!

**Костянтин НІКОЛАЄВ
(Зі скороченнями)**

■ СІЙСЯ, РОДИСЯ

Магія новорічного свята

ЩЕ ТРИШЕЧКИ – І 2020 РІК, ВАЖКИЙ І ПРОБЛЕМНИЙ МАЙЖЕ ДЛЯ ВСІХ, ВІДІЙДЕ В МИНУЛЕ, А ВАС ОХОПИТЬ ЩЕМЛИВЕ ПЕРЕДЧУТТЯ НОВОГО І КРАЩОГО, БО НАПЕРЕДОДНІ НОВОРІЧНО-РІЗДВЯНИХ СВЯТ МИ ЖИВЕМО ОЧІКУВАННЯМ ЧОГОСЬ СВІТЛОГО, ХОРОШОГО, КОЛИ ВСЕ ЗДАЄТЬСЯ МОЖЛИВИМ, НАВІТЬ ДИВА. ОТОЖ ЗАГАДУЙМО БАЖАННЯ І ВОНИ НЕОДМІННО ЗДІЙСНЯТЬСЯ.

Упевнена, вам цікаво, що обіцяє цей рік. Металевий Бик – уособлення надійності, а, значить, цінуватися будуть такі якості характеру, як: терпіння, стриманість і відповідальність. Символом року буде Білий металевий Бик – спокійний і консервативний. Він надає перевагу працьовитості, чесності і сімейним стосункам і обов'язково допоможе працюючим людям втілити їхні плани в життя.

Це також хороший рік для зміцнення та розвитку стосунків. Білий Бик цінує тих, хто не відвертається від прохань близьких. Пощастить націленим створити сім'ю. Символ року допоможе знайти другу половинку.

Роботи у 2021 році буде багато і тим, хто чесно працює. Бик обов'язково допоможе піднятися кар'єрними сходами, налагодити бізнес, вигідно вкласти заощадження і в цілому отримати гарну винагороду за виконану роботу.

Перша половина року буде продуктивною. У цей час рекомендується приділити увагу своїй кар'єрі. У другій половині 2021 року займіться своїм здоров'ям і бережіть нерви – настане час стресів.

Рік Бика буде вдалим для працівників фінансової, аграрної сфер, тих, хто працює на ниві мистецтва, в засобах масової інформації і займається рекламою. Однак будь-які ризиковані кроки, кардинальні зміни персоналу та напрямів роботи може закінчитися невдачею. Оскільки Білий Бик дуже консервативний і відданий знак, то зради та легковажності не вибачає.

Однак рік буде вдалим для укладання шлюбу, спільного проживання та народження дітей. До речі, діти, народжені в Рік Бика, будуть слухняними, самостійними і терплячими.

З фінансами більш-менш усе вдаватиметься. Проте це залежить від вашої працьовитості.

Чекати швидкого і легкого заробітку в цьому році не варто. Не намагайтеся також заробити нечесним шляхом, обманом і шахрайством – це може розгнівати Бика.

За прогнозами, у 2021 році, хто мріяв про нерухомість чи автомобіль, зможе зібрати кошти на їх придбання, якщо буде наполегливо працювати. Щодо емоцій, то рік буде спокійним. Метушні та поспіху потрібно уникати, щоб не потрапити в немилість господаря року. Вдалим буде новий рік і для ділових зустрічей, дружніх стосунків і пошуку справжньої пари.

А зустрічати Рік Бика по зможі радять вдома, в колі рідних і коханих людей. Галасливі вечірки та дискотеки Бику не до душі. Напередодні Нового року потрібно стати добрішими одне до одного, щедрішими і милосерднішими. Тоді навколо і світ стане кращим. А ми бажаємо здійснення усіх ваших задумів і мрій.

«Народження» лісової красуні

Нам навіть важко уявити собі зимові свята без зеленої ялинки. А чи знаєте ви, що батьківщиною захоплого звичаю прикрашати новорічну лісову красуню є Німеччина? За однією з версій, цю традицію започаткував відомий реформатор Мартін Лютер, який, замилювавшись красивим мерехтінням у місячному сяйві засніженої ялинки, вирішив відтворити цю красу в своїй оселі, запаливши на ялинкових гілках кольорові свічки, а на верхівці встановив велику зірку.

За іншою версією, перш ніж стати сімейним різдвяним символом, ялинкове дерево прикрасило одне з міських свят, що їх влаштували німецькі цехові робітники. Тоді ялинку прикрашали фруктами та солодощами і підвішували до стелі верхівкою додолу. Якщо з ялинки падали розвішані смаколики, дітям дозволялося ними ласувати. Найімовірніше, що це відгомін більш ранньої святкової традиції (початку XVI століття), коли в різдвяну ніч ставили невеличке букове деревце, прикрашене солодкими яблуками, грушами, сливами та горіхами.

Ще один варіант появи прикрашеної ялинки приписується французькому Ельзасу, де новорічне деревце з'явилося 1605 року, це аж на століття пізніше, ніж у Німеччині. Німецька принцеса, дружина англійського короля Георга III, вперше прикрасила ялинку в Англії, відтоді (приблизно з кінця XVIII ст.) цей звичай там закріпився. І якщо Німеччина започаткувала «різдвяне дерево», то в Англії вперше виготовили різдвяну листівку. Сталося це 1843 року.

З поширенням у Європі різдвяна ялинка набуває популярності і в Америці. Туди звичай прикрашати хвойне дерево привезли в XIX столітті німецькі переселенці. Ялинки тривалий час прикрашали в Ірані та Марокко, які є мусульманськими країнами. Оздоблювали деревця і в Туреччині, аж доки Кемаль Ататюрк своїм указом заборонив цей звичай. Зробив він це з метою збереження лісу від несанкціонованого вирубування хвойних дерев.

Образ новорічно-різдвяної ялинки дуже добре вписувався в християнську релігію. В Україні верхівку дерева завжди намагалися прикрасити особливо вишукано, як правило, це була велика зірка, що знаменувала Віфлеємську зорю-сповісницю народження Спасителя.

Історики та народознавці, однак, сходяться на думці, що в українців раніше за ялинку з'явився дідух. Це особлива українська традиція, неприяманна жодній іншій народній культурі і традиції. Дідух був символом врожайності. Це був необмолочений сніп з жита чи пшениці, який спеціально заготовляли і зберігали від обжиків. З часом сніп, як і ялинку, також прикрашали красивими та смачними ласощами.

Тепер дедалі частіше кондитери усього світу до новорічних та різдвяних свят виготовляють цілі шедеври – новорічні ялинки з шоколаду. Однак ласощі залишаються ласощами, тож, помилувавшись красивим витвором, усі охочі приступають до куштування спершу ялинкових гілок, а потім і усього шоколадного дерева.

Якими у 2021 році будуть модні тренди ялинкових прикрас? Окрім звичних нині кольорових кульок, яскравих ліхтариків, бантиків, блискучого серпантину, доречними стануть солодощі, горіхи, фрукти, які символізують дари, що були принесені новонародженому Ісусу. А ще цінуватиметься ручна робота. На ялинці мають привабливий вигляд сплетені гачком чи вирізані ножицями сніжинки, скручені з тканини квіти, виготовлені ляльки.

Отож пам'ятайте, що новорічне оздоблення тепер модне, якщо має елементи старовини. Давайте волю емоціям, фантазіям, пов'яуйте минуле, сучасне і майбутнє!

Зоряна НАГРНЯК

■ ТРАДИЦІЇ

Неповторне мереживо звичаїв

РІЗДВО. ЦЕ ОДНЕ З НАЙПРЕКРАСНИШИХ І НАЙВЕЛИЧНИШИХ СВЯТ, В ЯКОМУ ТАК ГАРМОНІЙНО ПОЄДНАЛИСЯ ВИСОКА ДУХОВНІСТЬ, ПРАДАВНІ ХРИСТІАНСЬКІ ВІРУВАННЯ, ОЧИЩЕННЯ ДУШІ ТА РІЗНІ ВЕСЕЛОЦІ.

У цей день землю огортає особлива тиша. Така урочиста й незвичайна, що на серці мимохіть розпогоджується, і все єство твоє сповнюється чеканням чогось незвичайного. Господині поспішають, як ніколи, з кутею, борщем, варениками... Але хоч клопотів мали з самісінького ранку доволі – втома не відчувається. Одинокі перехожі поспіхом женуть поперед себе свою тінь. Встигнути б. Дітям не терпиться: чи скоро вже підуть з вертепом? І всі щоразу позирають на небо: і коли ж бо то?

Нарешті – сталося. З'явилася Вечірня Зоря. Сідаємо до Святої вечері. Довкола стола зібралася вся сім'я. І не тільки сім'я – родина, рід. Бо не лише живі, а й мертві приступають до цієї вечері. Ми запросили їх у своїх молитвах. Наші душі лучаться до купи, як ланки одного довгого й міцного ланцюга. Нас багато. Ми – дужі. Ми – немов єдина могутня артерія, якою пульсує кров, що живить покоління наступні, ще, може, й ненароджені. Ми – народ.

У цей дивний вечір господар промовляє молитву, жінка і діти наслідують батька, моляться вголос. А потім господиня бере з рук господаря миску з кутею, ставить на стіл, і родина починає вечеряти. Спершу їдять кутю, а потім інші пісні страви – голубці, вареники, капусту, смажену рибу, а запивають узваром (компотом із сухофруктів). До речі, колись кутю та інші страви усі члени родини і гості їли з одної миски і пили з одного кухля. Це символізувало мир і злагоду в сім'ї упродовж року.

Щастя на цілий рік віщував несподіваний гість, тому йому намагалися догодити. Доброю прикметою також

вважалося запрошувати на вечерю одиноких чи бідних людей. У Різдвяну ніч, кажуть, відкривається небо. Народженню Христа радуються не лише ангели й люди, а й усе живе і не живе, що є в природі. Справді віща ніч...

Звільнившись перед Різдвом від усього поганого, що накопичилося за рік, потрібно «засіяти» душу новими, енергетично чистими зернами успіху і благополуччя. саме з цим пов'язана ще одна різдвяна традиція – «посівання». Тому зранку 7 січня завжди колядують, розкидаючи по кутках кімнати зерна пшениці, жита, проса, славлячи Сина Божого, бажаючи присутнім здоров'я, многих літ життя.

У кожному селі по всій нашій Україні збереглися неповторні Різдвяні традиції. Наше ж завдання не забути їх, а сіяти поміж люди «на щастя, на добро і на многії

літа». Дуже давньою є українська традиція в цей день – пробачати одне одному образи вільні й мимовільні, щоб повною мірою відчувати радість життя. Існувала й інша: у Святвечір, перед тим, як сісти за святковий стіл, кожен дмухав на місце на лаві, щоб, бува, не придушити душі, які, вважалося, у цей час приходили до хати. У давнину до Різдва підлогу в сільських хатах покривали свіжим сіном, а стіл – соломою, на яку потім стелили скатерку і ставили частування.

Усе це нагадувало, що Спаситель народився не в царських палацах, а в овечному хліві, і був покладений у ясла на солому. Це сталося у Вифлеємі, звідки засяяла вифлеємська зірка, звеселяючи увесь світ.

Христос народився! Славимо його!

Зоряна НАГІРНЯК

■ СКАРБИ НАРОДУ

Українське Різдво в творах українських письменників та художників

«Минувся останній день перед Різдвом. Прийшла зимова ясна ніч. Зазорилося. Місяць пишно вплив на небо посвітити добрим людям та всьому мирові, щоб весело було всім колядувати та Христа прославляти. Мороз брався дужче, як ізрання; зате кругом було так тихо, що за півверстви чулося, як рипить мороз під чобітьми. Ще жоден гурт парубоцький не проявлявся попід вікнами; тільки місяць зазирає крадькома до хат, мовби виманював дівчат, які прибиралися та чепурилися, щоб хутчіш повибігати на рипучий сніг». Так описує Микола Гоголь Різдво у повісті «Ніч проти Різдва».

Прекрасно змальовує традиційно українське свято Михайло Стельмах у повісті «Щедрий вечір»: «Хоч убога-убога наша хатина, та в цей вечір і вона покращала, побагатшала. Її бідність скрасили і вишиті рушники, і кетяги калини, і запашне сіно на покуті, й святвечірній стіл. На ньому зараз лежать три хлібини,

грудка солі, височіє стос гречаних млинців і стоять з різними пісними стравами ті святешні мальовані полумиски, що бажають добрим людям і здоров'я, і щастя, і червоного цвіту.

Батько перший заходить за стіл, оглядає всі страви, від куті з маком до миски з бобом, і поглядом дякує матері за її старання... А який він поважний стає, навіть не посміхнеться, коли виносить корівчині покуштувати кожної страви, зготованої на святвечір. Ось він і бобу взяв у жменю та й з подивом сказав:

– Прямо не біб, а срібні карбованці.

Глянув я на миску, – і справді лежав у ній біб срібними монетами.

Та найбільш урочиста хвилина прийшла тоді, як тато з бичем від ціпа став на порозі під гіллям ясенів, на які позліталися зорі. Ось він поглянув у засніжену далечінь, що горбилась за селом, і тихо покликав мороза:

– Морозе, морозе, іди до нас кутю їсти!

Я застигаю біля тата і не вірю, але трохи й вірю, що на дорозі, висвічуючи туманом бороди, може об'явитися з мішком за плечима Дід Мороз і підійти до нас...»

Зворушливу історію про хлопчика, що заблукав в морозну різдвяну ніч у лісі та дивом врятувався, розповідає Михайло Коцюбинській в оповіданні «Ялинка». Чудове оповідання, щоб почитати діточкам напередодні Різдва.

«Настав святий вечір. В Якимовій хаті кипіла робота. В печі тріщав вогонь та сичав борщ. Олена, мати Василькова, крутила голубці на вечерю. Василько сидів долі та м'яв мак до куті. Василькові було літ дванадцять. Він був найстарший у сім'ї. Василько м'яв мак і все поглядав то на двох сестричок, що гралися з котом, то на батька, що сидів на полу, схиливши голову».

Та найяскравіше дух українського Різдва передає Микола Гоголь у казці «Ніч проти Різдва»:

«Розвиднілось. У церкві ще до схід сонця було повно людей. Підстаркуваті жінки, в білих намітках, у білих суконних свитках, побожно хрестилися, біля самого входу стоячи. Шляхтянки в зелених та жовтих кофтах, а деякі навіть у синіх кунтушах із понашиваними ззаду золотими вусами, стояли перед них. Дівчата, що на головах мали понамотувані цілі крамниці стрічок, а на шиях намиста, хрестів та дукатів, намагалися протовпитися щоби ближче до іконостасу. Та попереду всіх стояли шляхтичі і звичайні собі селяни, з вусами, з чубами, з товстими потилицями, щойно попідголювані, мало не всі в кобеляках, з-під яких виставлялася біла, а в декого й синя свитка. На всіх обличчях, куди оком кинь, сяяло свято: голова облизувався, бачучи, як то він розговлятиметься ковбасою; дівчата помишляли про те, як будуть ковзатися з хлопцями на льоду; баби щиріше, ніж коли, шептали молитви».

Із Різдвом Христовим, українці!!!

■ ФОТОФАКТ

Вихованці державної установи «Кременчуцька виховна колонія» долучились до акції «Збережи ялинку».

За допомогою підручних засобів та новорічних прикрас, які виготовили самотужки під час творчої майстерні «Зимовий калейдоскоп», хлопці прикрасили ялинки в сквері на території житлової зони.

Влаштували також онлайн подорож лісництвами України та поговорили про роботу лісників.

■ ЦІКАВО ЗНАТИ

Чому ми прикрашаємо ялинку?

Перші документальні свідчення про традиції прикрашати ялинку відносяться до початку XVII століття. Як стверджують історики, перші прикрашені в честь Різдва дерева з'явилися в Ельзасі (тоді це була частина Німеччини, нині – Франція). Для зрубаних ялин, сосен і буків святковими прикрасами служили троянди з кольорового паперу, яблука, печиво, шматочки цукру і мішура.

Перша скляна ялинкова бомбочка була зроблена в Тюрингії (Саксонія) в XVI столітті. А вже промислове масове виробництво ялинкових іграшок почалося тільки в середині XIX століття. Також у Саксонії. Майстри-склодуви вивували іграшки зі скла, а їх помічники вирізали з картону дзвіночки, сердечка, фігурки птахів і звірів, кулі, шишки, горіхи, які потім розфарбовували різноманітними яскравими фарбами.

Електричною гірляндою з різнокольорових лампочок вперше була прикрашена ялинка американського Білого дому в 1895-му році.

В Ефіопії Новий рік відзначають 11 вересня. Крім того, в цій країні досі прийнятий старий Юліанський календар.

У Стародавньому Римі Новий рік зустрічали в березні: саме в цей час починалися польові роботи. У 46 році до н.е. римський імператор Юлій Цезар переніс початок року на 1 січня. Названий його ім'ям Юліанський календар поширився по всій Європі.

У Франції до 755 року початком року вважали 25 грудня, потім його перенесли на 1-е березня. У XII столітті початок року приурочили до Великодня, а з 1564 року по указу короля Карла IX початок року було призначено на 1 січня.

В Англії Новий рік довго відзначався 25 березня, в День Благовіщення, і тільки в 1752 році першим днем Нового Року визнали 1 січня. До того часу в Шотландії Новий Рік починався 1 січня вже більше 150 років.

Ескімоси відзначають Новий рік з приходом першого снігу.

На Кубі в Новий рік весь посуд в будинку наповнюють водою, яку потім вихлюпують на вулицю в новорічну ніч, щоб змити всі гріхи. Новий рік на Кубі називається Днем Королів.

У Греції глава сім'ї в новорічну ніч на вулиці об стіну будинку розбиває плід граната. Удачу обіцяють, якщо зерна розлетілися в різні боки.

Мусульманський Новий рік – Навруз – відзначають в день весняного рівнодення, 21 березня. Звичай на його святкування відводиться 1-2 дні, а в Ірані – не менше 5 днів.

В Італії існує незвичайна традиція: викидати з вікон у новорічну ніч старі речі. Це може бути як одяг і посуд, так і меблі. Вважається, що чим більше старих речей буде викинуто в новорічну ніч, тим більше багатства і удачі принесе Новий рік.

В Ізраїлі Новий рік відзначають двічі – 1 січня, по-європейськи, і ще раз – у вересні.

В Індії Новий рік святкують 1 січня, а в Непалі – 17-18 квітня.

У Таїланді 1 січня Новий рік відзначається неофіційно. «Офіційне» святкування Нового Року проходить в квітні і супроводжується водними битвами.

Південній півкулі не пощастило в плані новорічної атмосфери, оскільки Новий Рік у них припадає на середину літа, і вони замість сосен і ялинок – наряджують евкаліпти.

Під Новий рік в Тибеті все печуть пиріжки і роздають їх перехожим. Вважається, що багатство в новому році безпосередньо залежить від кількості розданих пиріжків.

У 1843 році в Лондоні була надрукована перша новорічна листівка – так з'явилася традиція обмінюватися вітальними листівками на Новий рік.

Уляна ГОРУК

■ СКАЖУТЬ ЖЕ ЛЮДИ!

Ось і закінчується рік Щура, і настає рік Бика.
– Не розумію, чому щороку якийсь худоби, ніяк не можу дочекатися року Людини!

* * *

Неправда, що всі жінки меркантильні. Ось моя наукою захоплюється, молодець. Хоче в подарунок на Новий рік тисячу портретів винахідника громовідводу.

* * *

Вчора увечері у відділення банку увірвалися люди без масок, і погрожуючи звуками, схожими на кашель, забрали у касирів гроші.

* * *

Новий прокурор заступив на посаду зі словами: «Я вам покажу, як красти!»

* * *

– Сеня, я тут бачила твою коханку і мушу сказати, що це не зрада, а чималий подвиг!

* * *

Челябинські мужики настільки суворі, що навіть проводжаючи 2020-ий кажуть: «Спасибі, що минає».

* * *

Даремно почали вакцинацію з лікарів – якщо щось піде не так – взагалі без медицини залишимося. Треба було з депутатів починати.

* * *

Подружня пара гуляє осіннім парком.

– Так, любя, – каже чоловік.

– Якщо ти ще раз на каркання ворони скажеш «Так, любя», я ображуся і піду.

* * *

Розмова двох подруг:

– Знаєш, як важко живеться розумній жінці!

– Так ... А тобі-то що?

* * *

У місті Н. невідомі обробили проносним засобом 50 кілограмів чорної ікри і пожертвували дитячому будинку. Наступного дня на роботу не вийшло все керівництво місцевої поліції, також було скасовано засідання міськради (депутати не змогли покинути туалетні кімнати), а мер міста пропустив зустріч з японськими бізнесменами. Всі засідання міського суду перенесені на місяць. На щастя, ніхто з дітей не постраждав...

■ ВЕСЕЛИМ ОЛІВЦЕМ

Закон і обов'язок

Свідоцтво про реєстрацію
КВ №23071-12911ПР
від 27.12.2017 року

Засновник: державна установа
«Генеральна дирекція
Державної кримінально-виконавчої служби України»

Редактор: Людмила КРАВЧЕНКО

Адреса редакції:
04050, м.Київ-50, вул. Юрія Іллєнка, 81

Телефон: 481-05-33
e-mail: zio@kvs.gov.ua